



**ANALYSE VAN DE ECONOMISCHE GEVOLGEN VAN DE SLUITING VAN EEN DEEL
VAN DE NOORDZEE IN HET KADER VAN HET *COD RECOVERY PLAN***

Oktober 2001

Conclusies

1. Deze voorlopige verkenning analyseert de resultaten van boomkorkotters met meer dan 1500 pk. De resultaten van de overige vlootsegmenten zullen in de definitieve analyse begin 2002 worden uitgewerkt.
2. Tijdens de gesloten periode lagen de besommingen van de vloot 15-25% onder de het niveau van voorgaande jaren. De Zuidvloot was relatief zwaarder getroffen dan de Noordvloot. Over de eerste 24 weken waren de besommingen 6-12% lager.
3. In de weken 1-24 was de visserijinspanning van de Zuidvloot 10-15% afgenomen in vergelijking met dezelfde periode van de jaren 1999-2000. Bij de Noordvloot lag de daling op 7%.
4. De marktontwikkelingen voor de drie belangrijkste soorten zijn verschillend geweest. Schol gaf een betrekkelijk stabiel marktbeeld. Een aanzienlijke aanvoerdaling van tong werd grotendeels door de prijsstijging gecompenseerd. Kabeljauwaanvoer daalde met 35%, maar de Europese prijs is slechts licht gestegen.

1. Inleiding

De Directie Visserij van het MLNV heeft het LEI verzocht een analyse te maken van de economische gevolgen van de sluiting van een deel van de Noordzee in de eerste helft van 2001. Deze analyse wordt in twee fasen uitgevoerd. De voorlopige gevolgen worden geraamd in de volgende notitie op basis van de gegevens over de eerste 24 weken van het jaar. De definitieve gevolgen van de sluiting zijn echter afhankelijk van de mate waarin de vloot wel respectievelijk niet in staat zal zijn de beschikbare quota te benutten. Hierover zal pas begin 2002 duidelijkheid bestaan. De definitieve analyse zal daarom in maart / april 2002 worden uitgevoerd.

De voorlopige analyse die in deze notitie gepresenteerd wordt is gebaseerd op drie betrekkelijk onafhankelijke benaderingen:

1. Vergelijking van de economische resultaten van ca. 30 boomkorkotters met meer dan 1500 pk, zoals verzameld door het LEI.
2. Analyse van de aanvoergegevens op basis van VIRIS.
3. Ontwikkeling van prijzen en aanvoer, zoals daarover door de Nederlandse afslagen wordt gerapporteerd.

Consistentie en synergie van de hieruit volgende analyses versterkt de betrouwbaarheid van de getrokken conclusies.

De sluiting van de Noordzee heeft verschillende onderdelen van de Nederlandse kottervloot in zeer verschillende mate getroffen. Hierbij kunnen vier groepen schepen worden onderscheiden:

1. Garnalen kotters met minder dan 260 pk. Deze groep werkt binnen de 12 mijl zone en werd door de sluiting niet getroffen.
2. Eurokotters, 261-300 pk, beoefenen een gemengde visserij op rondvis, platvis en garnalen. Er zijn kwalitatieve indicaties dat de resultaten van deze groep minstens zo goed zijn geweest als afgelopen jaren, zo niet beter.
3. Rondvisvloot, 301-1500 pk. Dit betreft 15-20 schepen die in belangrijke mate van kabeljauw afhankelijk zijn. Dit vlootonderdeel is ongetwijfeld zwaar getroffen door de genomen maatregelen. Het LEI beschikt echter op dit moment over onvoldoende gegevens om hierover kwantitatieve uitspraken te kunnen maken.
4. Boomkorschepen met meer dan 1500 pk. Dit is economisch verre weg de belangrijkste groep vissersschepen in Nederland. Dit vlootonderdeel is eveneens getroffen door de sluiting doordat ook de belangrijke platvisgronden niet bevestigd konden worden.

Deze notitie analyseert de gevolgen voor de laatstgenoemde groep. In de definitieve analyse in 2002 zullen ook de overige vlootonderdelen aan de orde komen.

2. Economische resultaten van de boomkorvloot

De basis voor deze analyse vormen gegevens van 10 ‘Zuid-kotters’ en 22 ‘Noord-kotters’¹. In relatie tot de totale populatie van ca. 150 boomkorkotters met meer dan 1500 pk zou deze steekproef een betrouwbaar beeld moeten geven. Al deze kotters zijn in de jaren 1999-2001 actief geweest. De analyse van de resultaten gaat uit van een vergelijking tussen de gemiddelden van de jaren 1999-2000 en de resultaten behaald in 2001. Hierbij worden twee perioden onderscheiden: weken 7-17 (sluiting) en weken 1-24 als proxy voor de eerste helft van het jaar. De belangrijkste grootheden die in de beschouwing worden genomen zijn de bruto opbrengst, visserij-inspanning (zeedagen en brandstofverbruik) en beloning van de bemanning.

2.1 Ontwikkeling van de bruto opbrengst (besomming)

Zuidvloot

Tijdens de gesloten periode hebben de boomkor kotters van de Zuidvloot gemiddeld 25% minder opbrengst behaald dan in dezelfde periode van de jaren 1999-2000. Buiten de sluitingsperiode zijn besommingen gerealiseerd die ongeveer op het niveau van de voorgaande jaren lagen. Na 24 weken lag het gemiddelde bruto opbrengst 12% achter op de jaren 1999-2000.

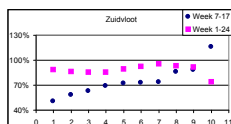
De spreiding van de resultaten rondom het gemiddelde was na de eerste 24 weken betrekkelijk klein. 80% van de waargenomen kotters lag op ca. plus of min 15% van het groepsgemiddelde. Dit geldt zowel voor de periode 1999-2000 als voor 2001. Dit betekent dat de meeste schepen in relatief gelijke mate door de sluiting zijn getroffen.

Tabel 1. Vergelijking van bruto opbrengst **

Weken	Zuid		Noord	
	7-17	1-24	7-17	1-24
Gem daling in %	-25%	-12%	-17%	-6%
In 1999-2000				
Gemiddeld	680	1490	680	1400
Maximum *	800	1750	890	1770
Minimum *	550	1270	560	1090
In 2001				
Gemiddeld	510	1320	560	1330
Maximum *	630	1490	810	1770
Minimum *	400	1110	370	900

* De ‘Maximum’ resp. ‘Minimum’ hebben betrekking op op een na hoogste resp. laagste waarde’. De z.g. uitbijters (d.w.z. extreme waarden) zijn buiten beschouwing gelaten. De grafieken 11 t/m 4 presenteren wel een volledig beeld. ** Alle getallen zijn afgerond op 10.000 gld.

Fig. 1. Besomming van de individuele schepen in 2001 als % van het gemiddelde 1999/2000.

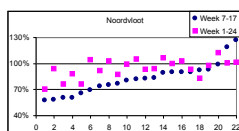


¹ Grens tussen noord en zuid ligt tussen Katwijk en Scheveningen.

Noordvloot

De Noordvloot is relatief minder zwaar getroffen. De gemiddelde opbrengsten lagen tijdens de gesloten periode ca. 17% onder het niveau van de jaren 1999-2000, maar na 24 weken was het verschil nog 6%. De spreiding onder de individuele schepen blijkt daarentegen groter te zijn. In de periode 1999-2000 was de besomming van het beste kotter 18% boven het gemiddelde en van de 'slechtste' 27% daaronder. In het jaar 2001 waren deze percentages 34% respectievelijk 31% geworden (indien de bedrijven met de hoogste en de laagste besomming buiten beschouwing blijven).

Fig. 2. Besomming van de individuele schepen in 2001 als % van het gemiddelde 1999/2000.



2.2 Visserij-inspanning

Zuidvloot

De visserij-inspanning van de Zuidvloot, gemeten in zeedagen en in brandstofverbruik, lag tijdens de gesloten periode 18% lager dan in dezelfde periode van de jaren 1999-2000. Een kotter had gemiddeld 35 dagen gemaakt in plaats van de gebruikelijke 44.

Over eerste 24 weken werd ca. 11% minder gevist – 82 dagen ten opzichte van 92 van de twee voorgaande jaren.

Noordvloot

De Noordvloot heeft in de gesloten periode 14% minder zeedagen gemaakt, maar na 24 weken was de achterstand gereduceerd tot 7% - 88 dagen in plaats van 95.

Productiviteit

Uit de vergelijking van besomming en inzet blijkt dat de productiviteit tijdens de gesloten periode 5-10% lager lag dan in de voorgaande jaren. De gemiddelde opbrengst per zeedag over de eerste 24 weken lag voor beide vloten ongeveer op het oude niveau.

2.3 Beloning van de bemanning

De bemanning ontvangt een deel van de bruto opbrengst, na aftrek van de brandstofkosten. De besommingen waren met name tijdens de gesloten periode substantieel lager dan in de voorgaande jaren. Bovendien is de olieprijs gestegen van gemiddeld 25 ct per liter in 1999 naar 52-56 cent per liter in 2001. Dit betekent dat de brandstofkosten van Noordvloot in de eerste 24 weken van 2001 50% boven het niveau van 1999-2000 lagen. De Zuidvloot werd geconfronteerd met 30% hogere kosten.

Per saldo is de beloning van de bemanning van beide vloten in de eerste helft van 2001 met ongeveer 20% gedaald in vergelijking met dezelfde periode van de jaren daarvoor. Het bemanningsprobleem waarmee de vloot sinds enkele jaren te kampen heeft, wordt hierdoor verder vergroot.

3. Uitkomsten boomkorvisserij volgens logboekgegevens²

De gang van zaken voor de boomkorkotters van meer dan 1500 pk is ook vastgesteld aan de hand van logboekgegevens die in VIRIS zijn vastgelegd. Slechts de meest belangrijke soorten voor de Nederlandse visserij zijn meegenomen. Met de gemiddelde aanvoerprijzen per maand werden ook opbrengsten geschat. Hierdoor is het slechts mogelijk gegevens per maand te genereren. In het volgende wordt de hele maand februari in de periode van de sluiting begrepen, terwijl het volledige halfjaar in beschouwing werd genomen.

3.1 Besomming

Noordvloot

De geschatte totale opbrengst van de boomkorvisserij met kotters van meer dan 1500 pk van de Noordvloot was in de periode februari-maart-april van 2001 15% lager dan gemiddeld in dezelfde periode in de voorgaande twee jaar. In de overige maanden van het eerste halfjaar waren de totale opbrengsten iets lager dan gemiddeld in de vorige jaren. Over het hele eerste halfjaar kwamen de opbrengsten daarmee 9% lager uit.

Zuidvloot

Voor de Zuidvloot was de teruggang in de sluitingsmaanden met 23% beduidend groter dan om de Noord. Hier zag men echter buiten de sluitingsperiode kans de teruggang enigszins te compenseren, zodat over het hele eerste halfjaar de vermindering in de totale opbrengst eveneens tot 9% beperkt bleef.

3.2 Visserij-inspanning

De visserij-inspanning van Noordelijke boomkorvloot was – gemeten in pkdagen – in de sluitingsmaanden 9% kleiner dan gemiddeld in die maanden in de voorgaande twee jaren. Ook buiten de sluitingsperiode was de inspanning wat kleiner, zodat over het eerste halfjaar de Noordkotters 7% minder pk-dagen leverden dan gemiddeld in de twee voorgaande jaren. Opmerkelijk is, dat terwijl in de voorgaande jaren in deze periode maar weinig buiten de Noordzee werd gevestigd, dit jaar 10% van de inspanning tijdens de sluitingsmaanden buiten de Noordzee plaatsvond (zie figuur 3).

De inspanning van de Zuidelijke boomkorvloot was in de sluitingsmaanden 23% kleiner dan gemiddeld in de twee voorgaande jaren. Ook hier bleef de inspanning buiten de sluitingsmaanden achter bij die in de voorgaande jaren, zodat over het eerste halfjaar de inspanning van de Zuidvloot 15% kleiner was dan in de voorgaande jaren.

Zowel bij de Noord- als de Zuidvloot werd de vermindering van de inspanning grotendeels in de maand april – rond de Paasdagen – gerealiseerd (zie figuur 3 en 4). Dit kan worden gerelateerd aan de maatregelen die genomen zijn in het kader van het 18 miljoen pakket.

² Geringe verschillen met de hiervoor beschreven uitkomsten van het LEI-panel kunnen samenhangen met de verschillen in waarnemingsperiode, eventuele veranderingen in de samenstelling van de vloot en de beperkte beschikbaarheid van paneldata.

Fig. 3 Visserij-inspanning per maand van boomkorkotters > 1500 pk Noord in 1999, 2000 en 2001

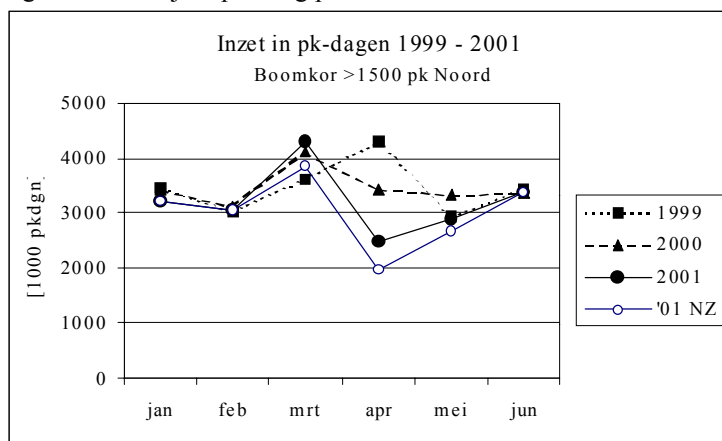
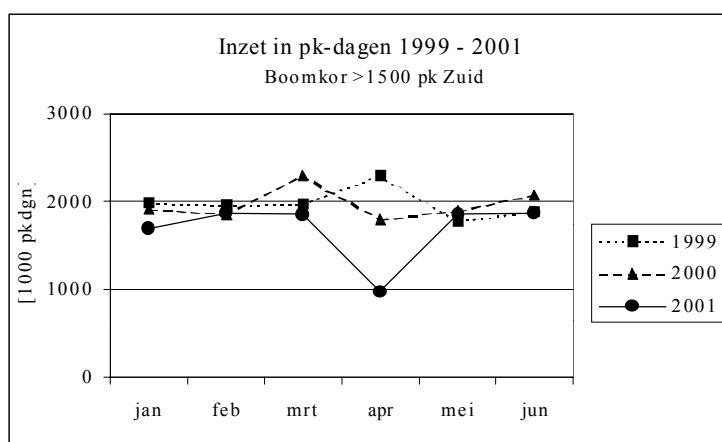


Fig. 4 Visserij-inspanning per maand van boomkorkotters > 1500 pk Zuid in 1999, 2000 en 2001



3.3 Productiviteit

Over het eerste halfjaar nam de opbrengst per pk-dag van de Noordelijke boomkorkotters van meer dan 1500 pk licht af (-2%), terwijl de deze bij de Zuidkotters toenam met ca 7%. Gezien de verhoudingen tussen deze twee vlootsegmenten volgt hieruit dat de totale gemiddelde productiviteit gelijk is gebleven

4. Ontwikkeling op de afslagen

Deze analyse van de marktontwikkeling is gebaseerd op alle vis die is aangevoerd op Nederlandse afslagen. Dit is inclusief de aanvoer door Nederlandse schepen met een motorvermogen kleiner dan 1.500 pk en door buitenlandse schepen.

Tabel 3. Vergelijking van de omzet op Nederlandse afslagen in 2001 met het gemiddelde 1999-2000 (procentuele verschillen)

Maanden	Aanvoer		Gem.prijs		Besomming	
	Feb-apr	Jan-jun	Feb-apr	Jan-jun	Feb-apr	Jan-jun
Tong	-33	-27	43	36	-4	-1
Schol	-10	6	-1	-7	-11	-1
Kabeljauw	-46	-36	9	10	-41	-29
Totaal	-18	-7	13	8	-7	1

De totale afslagopbrengst in de eerste 6 maanden van 2001 was vrijwel gelijk aan het gemiddelde over beide voorgaande jaren. Gegeven de gedaalde besomming van de boomkor kotters is dit een aanwijzing dat schepen in andere vlootonderdelen in vergelijking met voorgaande jaren goed hebben besomd

Het marktbeeld van de belangrijkste soorten is verschillend. De tongaanvoer was tijdens de gesloten periode 33% lager dan in vorige jaren. Ook in januari, mei en juni werd minder tong aangevoerd. Dit wijst er op dat een deel van de aanvoerdaling samenhangt met de tongstand. De lagere tongaanvoer werd vrijwel volledig gecompenseerd door hogere prijzen.

De vergelijking van de scholmarkt met die in voorgaande jaren wordt sterk beïnvloed door de lage vangsten in 1999. In 2001 was de aanvoer tijdens het gesloten seizoen 10% lager dan in voorgaande jaren. Buiten de gesloten periode is 21% meer schol aangevoerd dan in dezelfde periode in 1999/2000. Een nadelig effect is dat relatief veel schol is aangevoerd in de kuitzieke periode. Mede hierdoor is het hogere aanvoervolume over de eerste 6 maanden vrijwel volledig teniet gedaan door lagere prijzen.

De aanvoer van kabeljauw was tijdens de gesloten periode 46% lager dan in voorgaande jaren. Dit werd niet gecompenseerd door veel hogere prijzen. Nederlandse afslagen zijn geen grote spelers in de Europese kabeljauwmarkt en de prijs wordt elders bepaald. Nederlandse vissers die afhankelijk zijn van kabeljauw raken hierdoor met de lagere aanvoer ook een bijna even groot percentage van hun besomming kwijt.

In het eerste halfjaar van 2001 was voor de verwerkende industrie 7% minder vis beschikbaar tegen 8% hogere prijzen in vergelijking met de voorgaande jaren. In de platvismarkt zijn de veranderingen niet veel groter dan de gebruikelijk fluctuaties. Het aanbod van kabeljauw op Nederlandse afslagen was in de eerste helft van 2001 36% lager dan in voorgaande jaren.